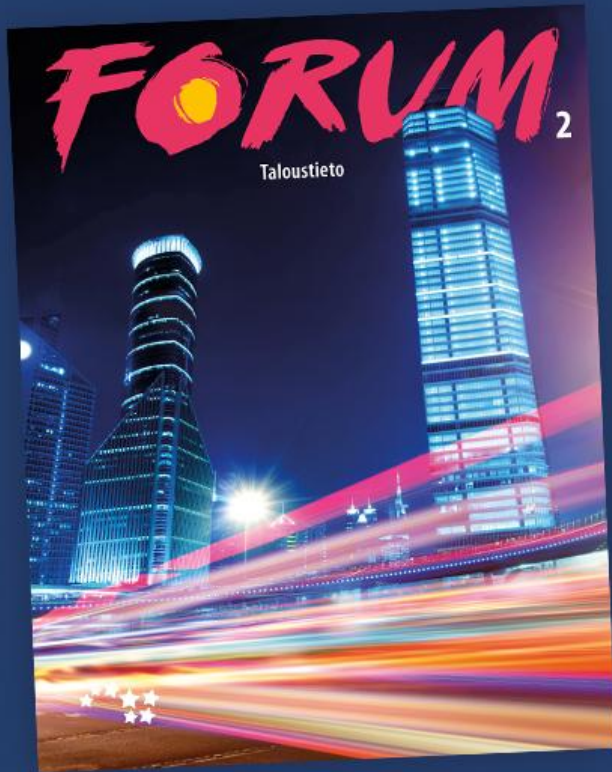

Luku 20

Tavoitteena talouden häiriöiden ehkäisy ja korjaaminen

Oppikirjan sivut 151-158

*Valtiontalous vai kansantalous?

Julkinen talous = valtio, kunnat, kuntayhtymät, lisäksi esim. KELA ja Ahvenanmaan maakuntahallinto

Kansantalous

= julkisen talouden, rahoituslaitosten, kotitalouksien ja yritysten muodostama kokonaisuus

**Valtion-
talous**

Ulkomaat

- **Kansantalous ei ole suljettu, vaan se käy aktiivista vaihdantaa muiden kansantalouksien kanssa.**

Talouspolitiikka

- **Julkisen vallan (valtion) toimenpiteitä,** joiden tarkoituksena on **vaikuttaa kansantalouden tilaan** hyväksytyjen taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi
- **Sidoksissa puoluepoliittisiin voimasuhteisiin eli eduskunnan ja hallituksen kokoonpanoon**
  - Eli, kun äänestät, valitset myös talouspolitiikan suunnan!

Talouspolitiikan tavoitteita

- **täystyöllisyys**
- **vakaa rahanarvo**
- **kaupan ulkoinen tasapaino**
- **tasainen taloudellinen kasvu**
- **oikeudenmukainen tulonjako**
- **aluekohtainen tasapainoinen kehitys**
- **ympäristötekijöistä huolehtiminen**
- **hyvinvointivaltion säilyttäminen**
- **...**

Talouspolitiikan lohkot:

TALOUSPOLITIikka

Finanssipolitiikka

- **verotus, budjetti**
- **hallitus**

Rahapolitiikka

- **korkopolitiikka ja valuuttakurssit**
- **ennakotarkastus**
- **EU**

Tulopolitiikka

- **palkkaneuvottelut**
- **työmarkkina-järjestöt**

Työvoimapolitiikka
Kauppapolitiikka
Aluepolitiikka
Sosiaalipolitiikka
Teknologiapolitiikka
Energiapolitiikka

...

Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

a) hallitus?

- 1. Finanssipolitiikan eri keinot:**
verotus, budjettipolitiikka, julkisten menojen säätely, tulonsiirrot ja yritystuet jne.
- 2. aktiivinen työllisyyspolitiikka** (esim. koulutus)
- 3. tulopolitiikkaan vaikuttaminen** (palkat jne. esim. kolmikantayhteistyö)

Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

b) Euroopan keskuspankki?

- Rahapolitiikka

- korot, valuuttakurssipolitiikka

- EKP pyrkii vaikuttamaan myös jäsenmaiden finanssipolitiikkaan esim. budjettien ennakkotarkastuksella ja velanottoa koskevilla rajoituksilla.

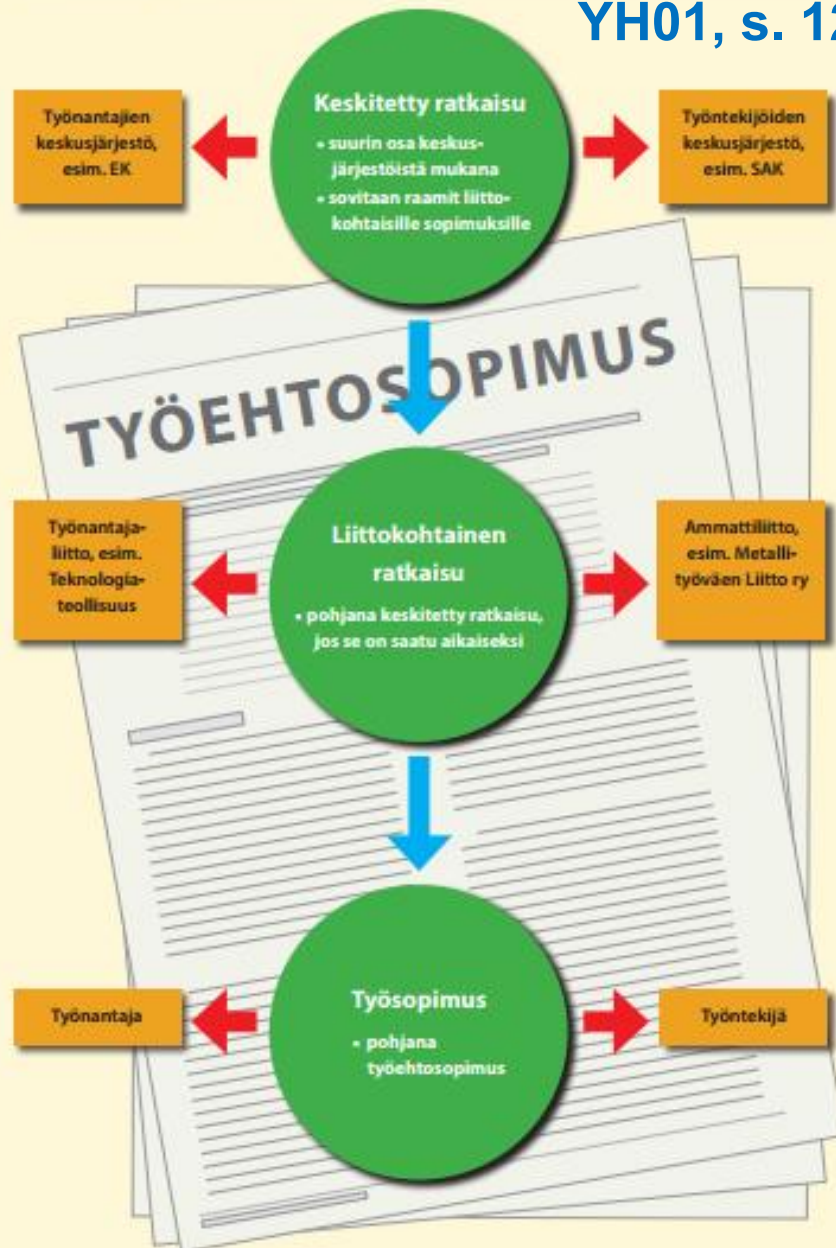
Tehtävä 1

Mitä talouspolitiikan keinoja voivat käyttää:

c) työmarkkinajärjestöt?

• Tulopolitiikka

- palkoista ja työehdoista neuvottelu
→ vaikutus mm. kilpailukykyyn, työllisyyteen, ostovoimaan...
- menossa paikalliseen sopimiseen (työnantaja – työntekijä, yritysکوhtainen)

Huom!

Sisäinen devalvaatio!

→ **palkkojen alentaminen**

→ **kiky** (tms.)

→ **työajan lisääminen**

Tuottavuuden lisääminen!

Talouspolitiikan lohkot:

TALOUSPOLITIikka

Finanssipolitiikka

- **verotus, budjetti**
- **hallitus**

Rahapolitiikka

- **korkopolitiikka ja valuuttakurssit**
- **ennakotarkastus**
- **EU**

Tulopolitiikka

- **palkkaneuvottelut**
- **työmarkkina-järjestöt**

Tehtävä 4

Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

a) verotus

- **Verojen nosto on epäsuosittu poliittinen päätös, ei yleensä tehdä noususuhdanteen aikana.**
- **Verotuksen muutosten vaikutuksia vaikea ennakoida.**
  - **Esim. verojen lasku ei välttämättä elvytä tehokkaasti, jos ihmiset tai yritykset säästävät osan lisätuloistaan.**
- **Verotuksen kohdentaminen on vaikea poliittinen ja talouspoliittinen kysymys. Ketä verotetaan!**
  - **Missä suhteessa ja kuinka paljon olisi järkevä verottaa esim. työntekoa, kuluttamista ja pääomatuloja?**
- **Verotasossa huomioitava kansainvälinen tilanne. Verokilpailu vaikeuttaa verotuksen käyttöä talouspolitiikan välineenä.**

Tehtävä 4

Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

b) julkiset investoinnit

•Julkisten investointien ajoitus oikeaan suhdannevaiheeseen on vaikeaa. Noususuhdanteessa riittää verotuloja investointeihin enemmän kuin laskusuhdanteessa.

→Julkiset investoinnit saattavat kiihdyttää inflaatiota.

•Investointipäätökset ja niiden vaikutukset ovat hitaita. Niitä on vaikea käyttää nopeana täsmälääkkeenä laskusuhdanteeseen.

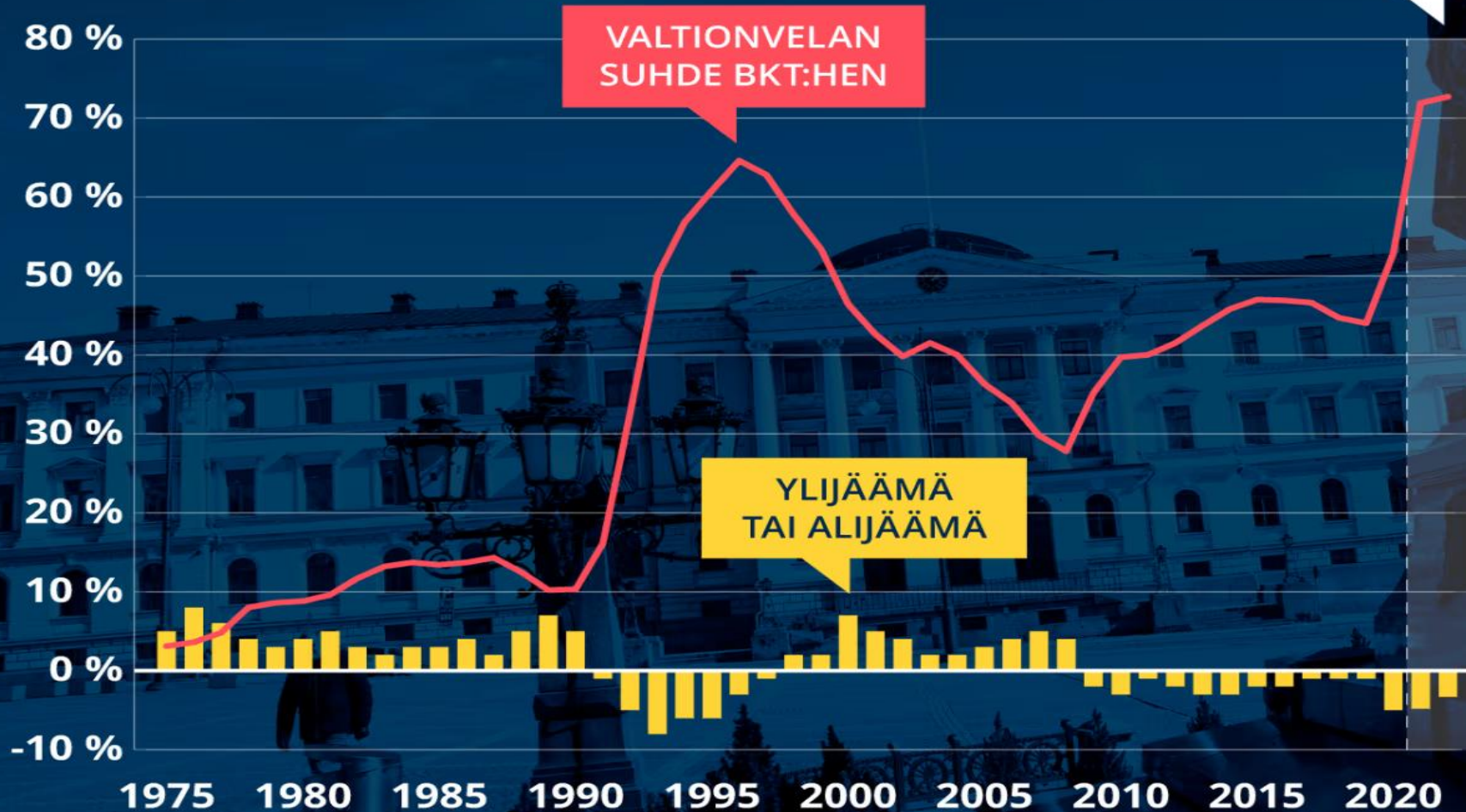
Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

c) valtion velan lisääminen?

- **Tilapäinen ja maltillinen velkaantuminen on hyväksyttävää, mutta alijäämäiset budjetit eivät saisi olla normaali olotila!**
    - **Velka ei sinänsä ole ongelma, eikä valtion välttämättä tarvitse olla velaton. Olennaista on pitää velan suhde bruttokansantuotteeseen siedettävällä tasolla. Huom! brutto- ja nettovelan erot. EKP: max 60%/bkt!**
  - **Valtionvelan korko**
    - **Korkoihin menevät rahat ovat pois jostain muusta ja jos velkaa on paljon, korkomenot voivat olla valtiontaloudelle suuri rasite.**
- **Nopea velkaantuminen voi heikentää valtion luottoluokitusta ja siten nostaa velan korkoa.**

Valtionvelka ja budjettijäämät

Fitch Ratingsin
ennuste 2021–2022

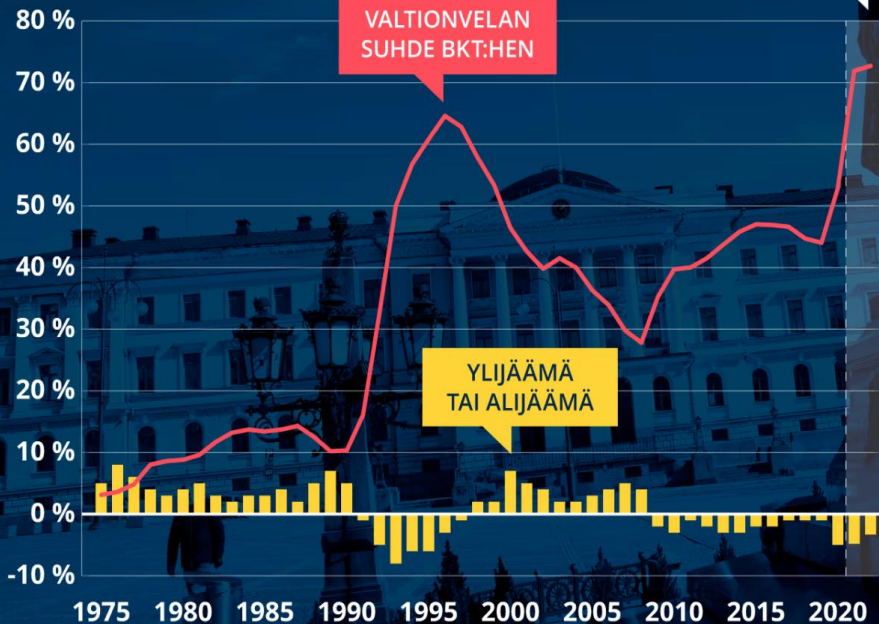

Lähde: Valtiokonttori, Findikaattori, Tilastokeskus

Suomen velka, alijäämä ja korkokulut

Valtionvelka ja budjettijäämät

Fitch Ratingsin
ennuste 2021-2022

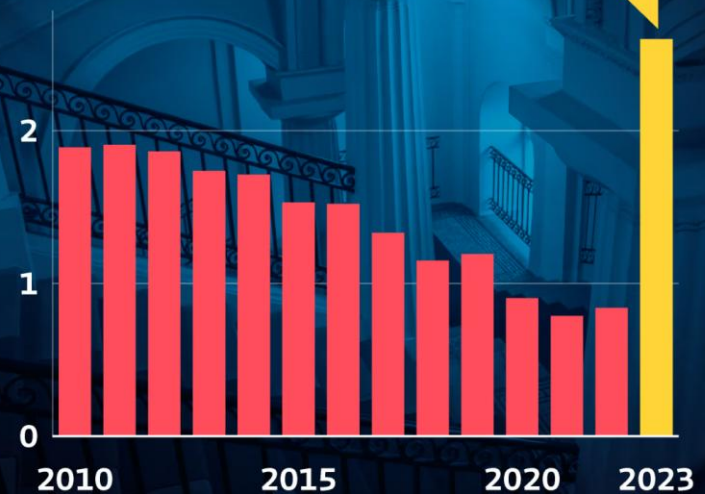

Lähde: Valtiokonttori, Findikaattori, Tilastokeskus

Valtionvelan korkokulut

3 mrd. €

2023
2,6 mrd. €

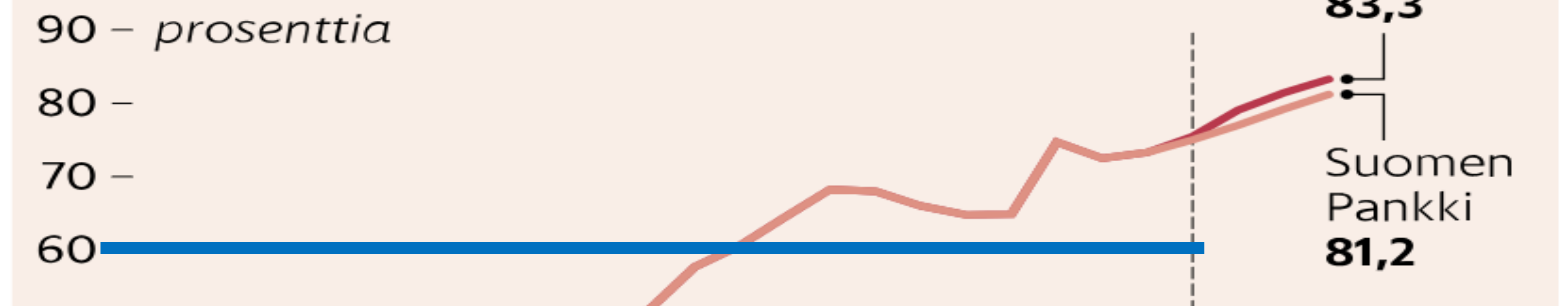

Lähde: Valtiokonttori, VM

IMF (HS 23.1.2024)

Julkinen velka on kasvamassa uuteen ennätykseen

Suomen julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen

Valtionvelan korkokulut v. 2023 n. 2,3 miljardia euroa.
2022 valtion korkomenot olivat 840 miljoonaa euroa.
Kasvua on noin 176 prosenttia eli korkomenot ovat lähes kolminkertaistuneet vuodessa.

2000 2005 2010 2015 2020 2026

Koonnut: PETRI SAJARI / HS, grafiikka: MINTTU LINJALA / HS
Lähteet: Tilastokeskus, Suomen Pankki, valtiovarainministeriö

IMF:n ohjeet (HS 23.1.2024)

- Neljän vuoden aikajänteellä noin 2%:n sopeutusta suhteessa bruttokansantuotteeseen.
- **Julkisia menoja vähennettävä lisää!**
  - Sosiaalietuuksia on jo pienennetty
  - Esim. [Opintotuki](#)
- **Lisätoimet tulojen kasvattamiseksi!**
  - Verotuksen kiristäminen
  - valmiste- ja ympäristöveroista, alennettujen arvonlisäverokantojen yhdistämisestä sekä ei-listattujen yritysten osingoista.
- **Valtuuskunta pitää myönteisenä hallituksen suunnitelmaa lisätä työllisyyttä uudistamalla sosiaaliturvaa ja pienentämällä työn verokiilaa.**

Talouspolitiikan arviointineuvosto

1. **Verotusta lisättävä - ALV (ruoka), kiinteistö, osingot.**
2. **Sosiaaliturvan leikkaaminen kohdistuu liikaa samoihin pienituloisiin.**
3. **Asumistuen heikentäminen huonontaa heikoimmassa asemassa olevien asemaa.**
4. **Työllisyysohjelma kohdistuu liikaa työttömyysturvan heikennyksiin.**
5. **Hiilinielut eivät riitä - metsisen omistajien ja metsäteollisuuden pitäisi maksaa lisää päästöistä.**

<https://areena.yle.fi/1-66614960>